

Matura Stanisława Ignacego Witkiewicza

Dotychczas niewiele było wiadomo o maturze Stanisława Ignacego Witkiewicza. Wiedza ograniczała się do tego, że zdawał ją eksternistycznie we Lwowie – ale już w jakiej – *ni gu gu* – jak mawiał (pisał) czasami Witkacy.

Podczas pracy nad listami Witkiewicza postanowiłem podjąć próbę odnalezienia informacji, w której to szkole Staś egzamin zdawał. I tak się poszczęściło (kolejny cud św. Witkacego!), że nie tylko znalazłem informację o szkole, ale i co konkretnie zdawał!

Całość bowiem znajduje się w pewnym dokumencie, który dostępny jest dla wszystkich, a znajduje się w Podkarpackiej Bibliotece Cyfrowej: *Trzydzieste sprawozdanie dyrekcji C.K. wyższej szkoły realnej we Lwowie za rok szkolny 1903*, Lwów 1903¹.

Właśnie w tej szkole i w tym roku Stanisław Ignacy przeżywał męki maturalne. Dzięki *Listom do syna* – ojciec mimo swojej niechęci do oświaty szkolnej mocno przeżywał ten czas i komentował w korespondencji z synem prawie każdy jego krok i każdy egzamin – można było zidentyfikować tematy części pisemnej („oddział C” sprawozdania).

¹ Zob. Podkarpacka Biblioteka Cyfrowa (<http://www.pbc.rzeszow.pl/dlibra/plain-content?id=4644>), dokument Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego (odsłona 3 VIII 2013).

- Z geometrii i rysunków geometrycznych. 1. Dana jest prosta a i punkt poza nią leżący u . Poprowadzić przez a prostą b przecinającą prostą a i nachyloną do niej pod kątem 45° . Ile istnieje rozwiązań?
2. Czara półkula o grubości 1 cm i promieniu zewnętrznym $r=5\text{ cm}$ spoczywa na R_1 . Nadto dany jest stożek obrotowy, którego środek podstawy schodzi się z rzutem poziomym środka czary, promień podstawy $O=4\text{ cm}$, $h=9\text{ cm}$. Wykreślić przenikanie tych brył i cienie, jeżeli rzuty promienia świetlnego nachylone są do OX pod kątem 45° .
3. Do walca ukośnego o podstawie kołowej, leżącej na R_1 , poprowadzić płaszczyzny styczne do R_1 pod kątem 70° .

Oddział C.

- Z języka polskiego: Podać w zarysie historię powieści w literaturze polskiej.
- Z języka niemieckiego: 1. Ludwig XIV. in der Geschichte der europäischen Staaten. in der Kultur und Kunst 2. Przekład z języka niemieckiego na język polski: Petelenz-Werner, Lesebuch f. d. VIII. Kl. str. 13.
- Z języka francuskiego: Przekład z języka francuskiego na język polski Amborski „Appendice“, str. 69.
- Z matematyki: 1. Wyznaczyć postać i położenie linii krzywej, oznaczonej równaniem: $16x^2+9y^2+16x-6y+1=0$ i obliczyć pole jej ograniczone.
2. Procent składany. Dług 15.000 K wypożyczony na 10 lat na procent składany 3% spłaca dłużnik w pięciu ostatnich latach w równych ratach rocznych z dołu. Ile wynosi jedna rata.
3. Ściany równoległościann są rombami; z których każdy ma po dwa kąty o wielkości 135° i $46'48''$. Obliczyć nachylenie co dwóch ścian.
- Z geometrii i rysunków geometrycznych. 1. Wyznaczyć na prostej ($x=2$, $y=1$, $z=0$) $b(6, 4, 5)$ punkt równo oddalony od A i płaszczyzny $A(7, 6, 5)$.
2. Na półkuli pustej, spoczywającej na R o danym środku $m(5, 6, 5-5)$, położono prostą nieograniczoną $c(o 2, 5-5)$ $d(12, 8 5 5)$. Wykreślić wszystkie występujące cienie, przyjmując, że rzuty promienia świetlnego nachylone są do OX pod kątem 45° .
3. Płaszczyzny poziomej rzutów R_1 dotyka się stożek obrotowy tworzący $t=7\text{ cm}$, nachyloną do OX pod kątem 60° promień podstawy $r=2,5\text{ cm}$. Przedstawić ten stożek w rzutach prostokątnych i do niego przez punkt zewnętrzny a poprowadzić płaszczyzny styczne.

II.

Ustny egzamin dojrzałości odbył się pod przewodnictwem delegata Rady szkolnej krajowej dyrektora Michała Rembacza od dnia 4. do 16. czerwca 1903.

Świadectwo z odznaczeniem otrzymali:

1. Ks Sapięba Leon	4. Fischler Arnold
2. Zarowski Roman	5. Trojan Jan
3. Jampoler Wilhelm	6. Królikowska Marya (prywat.)

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

7. Adel Wiktor	27. Skrzyszewski Zygmunt
8. Ajdukiewicz Wiktor	28. Widt Józef
9. Baranowski Tomasz	29. Brzeziński Roman
10. Dąbrowski Stanisław	30. Dąbrowski Teodor
11. Feliński Roman	31. Finkelstein Bernhard
12. Fetter Maryan	32. Fränkel Ignacy
13. Forst Jan	33. Jaworski Stanisław
14. Witkiewicz Stanisław (prywat.)	34. Makulski Tadeusz
15. Jadowski Władysław	35. Machwiko Stefan
16. Jägermann Franciszek	36. Mitis Wilhelm
17. Kasprzycki Roman	37. Nabirny Eugeniusz
18. Klus Stanisław	38. Schönhofer Karol
19. Kozłowski Władysław	39. Tchórzewski Stanisław
20. Kusztelan Zygmunt	40. Vöpel Roman
21. Legieżyński Maryan	41. Wołoszyński Konrad
22. Łodziński Stanisław	42. Wołoszyński Roman
23. Majewski Maryan	43. Zarewicz Tadeusz
24. Molicki Seweryn	44. Kohman Stanisław
25. Pawlikiewicz Mikołaj	45. Stoy Edward
26. Poznański Łydor	46. Niemczewski Stanisław (prywat.)

Poprawkę z jednego przedmiotu otrzymało 8 uczniów publicy i 1 eksternista; reprobowano na rok 2 eksternistów.

B. Filia.

Klasa I. c).

Stopień celujący otrzymali:

1. Dembiński Stanisław	2. Fetter Roman.

Można także domyślać się – z układu nazwisk osób, które maturę zdały – z jakim skutkiem egzamin został zdany – bez świadectwa z odznaczeniem, ale w pierwszej dziesiątce następnej stawki!

O tym jak to z tą maturą Stanisława Ignacego Witkiewicza było, począwszy od wyjaśnienia proweniencji uprzedzeń ojca, po przygotowania do matury, prawdopodobny przebieg egzaminów, aż po nieliczne odniesienia do egzaminu maturalnego w twórczości literackiej i polemicznej dojrzałego już S.I. Witkiewicza-Witkacego – piszący te słowa napisał artykuł (*Prywatysta Witkiewicz. O maturze Stanisława Ignacego Witkiewicza*), który właśnie ukazał się w zeszycie drugim „Pamiętnika Literackiego” za rok 2013².

Zachęcam do lektury – tam także wyjaśnienie słowa „prywatysta”!

Tomasz Pawlak
Sierpień 2013

² Dziękuję wszystkim, którzy się do tego przyczynili! Artykuł: *Prywatysta Witkiewicz. O maturze Stanisława Ignacego Witkiewicza*, „Pamiętnik Literacki” 2013, z. 2, s. 205–218.